תאמר. בשבועה דעדים שאינו נשבע על מה שהעידו אינא על מה שלא העידו ועל כפירתו הוא נשבע ולא אהעדאתן ומנין לך להממיר כל כך: **מגלגול שבועה דעד אחד.** אם נתחייב לו שבועה ע"י עד אחד כדאמרינן והיתה עליו טענה אחרת שלא היתה מוטלת עליו שבועה מגלגלין אותה עם שבועה זאת ונשבע על שניהן דגלגול שבועה דאורייתא היא דילפינן לה בקדושין (דף מ:) מואמרה האשה אמן אמן[ד] הרי שעל מה שלא העיד העד הוא משביעו: **אבל שבועה גוררת שבועה.** עד לא חייבו שבועה אינא על מה שהעיד והשבועה גוררת שבועה. תאמר בעדים הללו שהחמשים שהעידוהו הם מחייבין אותו לשלם ואין כאן שבועה לגרור על ידה שבועה על השאר: **פיו יוכיח.** מודה מקצת הטענה שעל מה שכופר ופיו לא הודה הוא נשבע: **טענה וכפירה.** זה טוען וזה כופר הן באין לדין: **לא הוחזק כפרן.** על מה שכפר אינו מוחזק כפרן שמא לא כיחש שהעד אינו נאמן להכחישו ולהחזיקו כפרן: **תאמר בעדים.** שמאחר שכפר הכל והם העידו על החמשים הוחזק כפרן ולא נאמר נאמינה על השבועה: **הכופר במלוה.** בין על כולה בין על מקצת ובאו עדים והעידוהו עד שלא נשבע: **נשר נעדות.** ולא אמרינן גזלן הוא והתורה אמרה (שמות כג) אל תשא רשע עד לכיון דמלוה להוצאה נתנה דלמא צריך להוצאה וסבר עד דהוה לי [זוזי] ופרענא ליה ואי מודינא ליה השתא יתבעני מיד. אבל הכופר בפקדון אפי' על מקצת ובאו עדים והעידוהו פסול לעדות דמאי הוה ליה גבי פקדון לאשתמוטי נפשיה ושמא תאמר אבד ממנו ואשתמיט ליה עד דמסכח ליה לקמן בפירקין (דף ה:) מוקמינן בדאתו סהדי ואמרי ההיא שעתא בידיה נקיט ליה: **בשורש הומה.** לשלם קנס דכאשר זמם[ה] **דעד אחד שהוזם פטור**[ו] ופיו גבי הודאה כל שכן דלא שייכא הזמה כלל: **תאמר בעדים.** אם הוזמו בחמשים שהעידו משלמין ממון: **פורש הומה לא פריך.** אינה משובה לו פירכא לכיון דעד אחד ישנו בהזמה ליבטל עדותו[ז] בעדות שני עדים אם הוה לן למימר בעדים משום דישנן בהזמה לא יחייבוהו שבועה הוה לן למימר נמי בעד אחד לא יחייבהו שבועה דהא ישנו בהזמה ליבטל עדותו ואי משום דאין משלם קנס אין בזו יפוי כח להאמין עדותו: **אלא דקאמר ופנא פונא.** אינא אם יש לך להשיב על דברי רבי חייא כך יש לך להשיב דקאמר ותנא תונא והביא ראיה לדבריו ממשנתינו מי דמי: **הכא.**

בדרבי חייא: למלוה איה ליה סהדי. דמסיק בית חמשים: **לנוה ליה ליה סהדי.** באינך חמשים שאינו חייב לו עליה: **אי הוה ליה כו'.** כגון אילו העידו העדים חמשים חייב וחמשים פרע בכה"ג לא הוה אמר ר' חייא דנריך לישבע על השאר: **מפני' כי היכי דאין סהדי להאי.** דחליה שלו: **אין סהדי להאי.** דחליה שלו ולמה הצריכוהו חכמים שבועה ש"מ טעמא לאו משום מודה מקצת הטענה הוא כר' חייא ואינה שבועה דאורייתא אלא תקנת חכמים שלא יהא כל אחד הולך כו': **והילך.** [א] לא הוצאתים והן שלך בכ"מ אסס: **חייב.** לישבע על השאר ולא אמרינן הני דקמודי ליה בגוייהו הואיל ואיתנהו בעייייהו כמאן דנקיט להו דמי אינא כשאר מודה במקצת הוא וחייב: **ופנא פונא כו'.** קס"ד דלר' חייא טעמא דמתני' משום דאין סהדי דמאי דתפיס דיליה הוא והוי כמנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש לו חמשים וכי אידך דרבי חייא דמחייב ליה שבועה דאורייתא: **והא הכא.** דהך העדאת עדים אין סהדי דמאי דתפיס אי הילך הוא שהרי בפניהו הוא: **וקתני.** דמחייב שבועה אשאר והיינו להודאה במקצת: **תקנת חכמים היא.** ולא משום העדאת עדים וכדפרכינן לעיל כי היכי דאין סהדי להאי אין סהדי להאי: **אי אמרת בשלמא הילך מדאורייתא חייב.** כלומר גבי שבועה דאורייתא כגון בהודאה במקצת: סלעים

עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה ובהזמה. שפיר גרס הכא ובהזמה כיון שע"י הזמה דבורו בטל ואין להקשות מה לפיו שכן אינו משלם בהזמה תאמר בעדים שמשלמין בהזמה ואז לא יכול לומר עד אחד יוכיח[ט] שמשלם כי מה שהעד אינו משלם כשהוא מוזם אינו מומרא אינא לפי שבעדותו אינו מחייבו ממון לכך הואיל ודיבורו בטל חשיב ישנו בהזמה ובסמוך על מה הלך פרכינן ליה משום דעל מה הלך פרכינן פירכא כל דהו ורבי חייא אפי' על מה הלך לא פריך ליה משום דמה שאינו משלם העד כשמוזם זהו גריעותו לפי שאינא היה כח בעדותו לחייב ממון:

הצד השוה [שבהן] שע"י טענה בו'. וא"ת [ח] כופר הכל יוכיח שע"י טענה וכפירה פטור ויש לומר דבהאי השוה שבהן יש טענה חשובה דכשמודה מקצת אי עד מכחישו גרמה דמשקר ולכך יש שבועה:

ותנא תונא אאידך דר' חייא. אין סהדי דמאי דתפיס המי כו' פרש"י כיון דהוי כהעדאת עדים משתבע מדרבי חייא קמייתא וקשה כיון דלא מצי לאוכוחי הך ברייתא דהילך אינא מכח קמייתא ליתא ותנא תונא אקמייתא לכך י"ל דאין סהדי לאו דוקא דמאי דתפיס מחשבינן ליה השתא טפי מהעדאת עדים וחשיב כאילו מודה ליה דדידיה הוא אך [ב] קשה דמ"מ איכא למיפרך דמתני' כי היכי דהאי מודה להאי המי נמי מודה להאי ואפ"ה קמשתבעי כדפריך אקמייתא ומאי תיקן וי"ל דהשתא נמי מוכח מכח טעמא דבסמוך אי הילך פטור לא הוי מתקני רבנן שבועה דליכא דכוותה באורייתא אבל לרבי חייא קמייתא כי נמי בהעדאת עדים פטור מתקני רבנן שבועה במתני' דחשיב הודאה במאי דתפיס חבריה ודוחק דלפ"ז הא דלא קאמר ותנא תונא אקמייתא משום דמאי דתפיס חשיב כהודאה וזו לא היתה פירכתו למעלה אינא מטעם כי היכי דאין סהדי להאי כו': **ורב ששת אמר הילך פטור.** נראה שהלכה כרב ששת דבפ' השואל (לקמן דף ק.) גבי עבד קטן פריץ ועוד הילך הוא אך בספר חפץ משמע דהילך חייב [וע' תוס' ב"ב קכח: ד"ה הלכתא]:

ט) ויש"מ דהילך פטור. וא"ת יהא נאמן בשלם דמיגו דבעי אמר שתים וי"ל כיון דהילך פטור אם יאמר שתים הו"ל כופר הכל ואין אדם מעיז ולר"ע לא הוי עזות דמסייע ליה שטרא:

לעולם

מאמר. בשבועה דעדים שאינו נשבע על מה שהעידו אינא על מה שלא העידו ועל כפירתו הוא נשבע ולא אהעדאתן ומנין לך להממיר כל כך: **מגלגול שבועה דעד אחד.** אם נתחייב לו שבועה ע"י עד אחד כדאמרינן והיתה עליו טענה אחרת שלא היתה מוטלת עליו שבועה מגלגלין אותה עם שבועה זאת ונשבע על שניהן דגלגול שבועה דאורייתא היא דילפינן לה בקדושין (דף מ:) מואמרה האשה אמן אמן[ד] הרי שעל מה שלא העיד העד הוא משביעו: **אבל שבועה גוררת שבועה.** עד לא חייבו שבועה אינא על מה שהעיד והשבועה גוררת שבועה. תאמר בעדים הללו שהחמשים שהעידוהו הם מחייבין אותו לשלם ואין כאן שבועה לגרור על ידה שבועה על השאר: **פיו יוכיח.** מודה מקצת הטענה שעל מה שכופר ופיו לא הודה הוא נשבע: **טענה וכפירה.** זה טוען וזה כופר הן באין לדין: **לא הוחזק כפרן.** על מה שכפר אינו מוחזק כפרן שמא לא כיחש שהעד אינו נאמן להכחישו ולהחזיקו כפרן: **תאמר בעדים.** שמאחר שכפר הכל והם העידו על החמשים הוחזק כפרן ולא נאמר נאמינה על השבועה: **הכופר במלוה.** בין על כולה בין על מקצת ובאו עדים והעידוהו עד שלא נשבע: **נשר נעדות.** ולא אמרינן גזלן הוא והתורה אמרה (שמות כג) אל תשא רשע עד לכיון דמלוה להוצאה נתנה דלמא צריך להוצאה וסבר עד דהוה לי [זוזי] ופרענא ליה ואי מודינא ליה השתא יתבעני מיד. אבל הכופר בפקדון אפי' על מקצת ובאו עדים והעידוהו פסול לעדות דמאי הוה ליה גבי פקדון לאשתמוטי נפשיה ושמא תאמר אבד ממנו ואשתמיט ליה עד דמסכח ליה לקמן בפירקין (דף ה:) מוקמינן בדאתו סהדי ואמרי ההיא שעתא בידיה נקיט ליה: **בשורש הומה.** לשלם קנס דכאשר זמם[ה] **דעד אחד שהוזם פטור**[ו] ופיו גבי הודאה כל שכן דלא שייכא הזמה כלל: **תאמר בעדים.** אם הוזמו בחמשים שהעידו משלמין ממון: **פורש הומה לא פריך.** אינה משובה לו פירכא לכיון דעד אחד ישנו בהזמה ליבטל עדותו[ז] בעדות שני עדים אם הוה לן למימר בעדים משום דישנן בהזמה לא יחייבוהו שבועה הוה לן למימר נמי בעד אחד לא יחייבהו שבועה דהא ישנו בהזמה ליבטל עדותו ואי משום דאין משלם קנס אין בזו יפוי כח להאמין עדותו: **אלא דקאמר ופנא פונא.** אינא אם יש לך להשיב על דברי רבי חייא כך יש לך להשיב דקאמר ותנא תונא והביא ראיה לדבריו ממשנתינו מי דמי: **הכא.**

בדרבי חייא: למלוה איה ליה סהדי. דמסיק בית חמשים: **לנוה ליה ליה סהדי.** באינך חמשים שאינו חייב לו עליה: **אי הוה ליה כו'.** כגון אילו העידו העדים חמשים חייב וחמשים פרע בכה"ג לא הוה אמר ר' חייא דנריך לישבע על השאר: **מפני' כי היכי דאין סהדי להאי.** דחליה שלו: **אין סהדי להאי.** דחליה הצריכוהו חכמים שבועה ש"מ טעמא לאו משום מודה מקצת הטענה הוא כר' חייא ואינה שבועה דאורייתא אלא תקנת חכמים שלא יהא כל אחד הולך כו': **והילך.** [א] לא הוצאתים והן שלך בכ"מ אסס: **חייב.** לישבע על השאר ולא אמרינן הני דקמודי ליה בגוייהו הואיל ואיתנהו בעייייהו כמאן דנקיט להו דמי אינא כשאר מודה במקצת הוא וחייב: **ופנא פונא כו'.** קס"ד דלר' חייא טעמא דמתני' משום דאין סהדי דמאי דתפיס דיליה הוא והוי כמנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש לו חמשים וכי אידך דרבי חייא דמחייב ליה שבועה דאורייתא: **והא הכא.** דהך העדאת עדים אין סהדי דמאי דתפיס המי הילך הוא שהרי בפניהו הוא: **וקתני.** דמחייב שבועה אשאר והיינו להודאה במקצת: **תקנת חכמים היא.** ולא משום העדאת עדים וכדפרכינן לעיל כי היכי דאין סהדי להאי אין סהדי להאי: **אי אמרת בשלמא הילך מדאורייתא חייב.** כלומר גבי שבועה דאורייתא כגון בהודאה במקצת: סלעים

עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה ובהזמה. שפיר גרס הכא ובהזמה כיון שע"י הזמה דבורו בטל ואין להקשות מה לפיו שכן אינו משלם בהזמה תאמר בעדים שמשלמין בהזמה ואז לא יכול לומר עד אחד יוכיח שמשלם כי מה שהעד אינו משלם כשהוא מוזם אינו מומרא אינא לפי שבעדותו אינו מחייבו ממון לכך הואיל ודיבורו בטל חשיב ישנו בהזמה ובסמוך על מה הלך פרכינן ליה משום דעל מה הלך פרכינן פירכא כל דהו ורבי חייא אפי' על מה הלך לא פריך ליה משום דמה שאינו משלם העד כשמוזם זהו גריעותו לפי שאינא היה כח בעדותו לחייב ממון:

הצד השוה [שבהן] שע"י טענה בו'. וא"ת [ח] כופר הכל יוכיח שע"י טענה וכפירה פטור ויש לומר דבהאי השוה שבהן יש טענה חשובה דכשמודה מקצת אי עד מכחישו גרמה דמשקר ולכך יש שבועה:

ותנא תונא אאידך דר' חייא. אין סהדי דמאי דתפיס המי כו' פרש"י כיון דהוי כהעדאת עדים משתבע מדרבי חייא קמייתא ובקשה כיון דלא מצי לאוכוחי הך ברייתא דהילך אינא מכח קמייתא ליתא ותנא תונא אקמייתא לכך י"ל דאין סהדי לאו דוקא דמאי דתפיס מחשבינן ליה השתא טפי מהעדאת עדים וחשיב כאילו מודה ליה דדידיה הוא אך [ב] קשה דמ"מ איכא למיפרך דמתני' כי היכי דהאי מודה להאי המי נמי מודה להאי ואפ"ה קמשתבעי כדפריך אקמייתא ומאי תיקן וי"ל דהשתא נמי מוכח מכח טעמא דבסמוך אי הילך פטור לא הוי מתקני רבנן שבועה דליכא דכוותה באורייתא אבל לרבי חייא קמייתא כי נמי בהעדאת עדים פטור מתקני רבנן שבועה במתני' דחשיב הודאה במאי דתפיס חבריה ודוחק דלפ"ז הא דלא קאמר ותנא תונא אקמייתא משום דמאי דתפיס חשיב כהודאה וזו לא היתה פירכתו למעלה אינא מטעם כי היכי דאין סהדי להאי המי נמי מודה להאי: **ורב ששת אמר הילך פטור.** נראה שהלכה כרב ששת דבפ' השואל (לקמן דף ק.) גבי עבד קטן פריץ ועוד הילך הוא אך בספר חפץ משמע דהילך חייב [וע' תוס' ב"ב קכח: ד"ה הלכתא]:

ט) ויש"מ דהילך פטור. וא"ת יהא נאמן בשלם דמיגו דבעי אמר שתים וי"ל כיון דהילך פטור אם יאמר שתים הו"ל כופר הכל ואין אדם מעיז ולר"ע לא הוי עזות דמסייע ליה שטרא:

לעולם

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמן סהדי דהאי אמן סהדי דהאי ואפילו:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הצד וכו' כופר הכל יוכיח. עיין תשובות מהרי"ל מ"א כלל ג' דף טו ע"א ובתשובות פניס מאירות מ"ב סימן קסט:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה והילך לא הוצאתים כו'. נ"ב אבל הר"ן חולק ע"ז וכתב דהא מלוה להוצאה ניתנה ודוקא בפקדון הדין כן (ועמ"ש רבינו בס"מ סי' פ"ז ס"ק י"ז): [ב] תוס' ד"ה ותנא כו' אך קשה כו'. נ"ב והרז"ה מפרש דלאו משום דוחק מסייע ליה ממתני' דוחק מתני' אין בה הוצאה כלל אלא דרב ששת דפוטר בהילך ס"ל דמזומנים בידו במאן דנקיט להו כאילו כבר בידו והא ממתני' דבדם ומזומנין לחלוק ליחזי כאילו כבר חלקו ואין כאן שבועה דהמע"ה וע"ל ו' ג' ולא כרש"י ד"ה והילך שכתב בכל מקום כו' דדוקא בפקדון הדין כן (ועמ"ש שם בס"ק י"ח):

רבינו חננאל

אלא תיתי מגלגול שבועה דעד אחד ונדחה גם זה. ואתינן לרבויה מפיו ועד אחד. ואמרי' הכי מה פיו שאין מחייבו קנס מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו קנס לא כל שכן. ופרכינן מה לפיו שכן אינו בהכחשה כמו שפירשנו למעלה. עד אחד יוכיח שכן ישנו בהכחשה ומחייבו שבועה. מה לעד אחד שכן על מה שהעיד עליו הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר פיו יוכיח שמשלם במה שהודה ונשבע על מה שכפר וחזר הדין וכו'. ופרכי' מה להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן פי' אם כפר הלוה והעיד עליו עד אחד לא הוחזק כפרן שנאמר לא יקום עד אחד באיש וגו'. וכן אם כפר וחזר והודה לא הוחזק כפרן כדרבא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע תאמר בעדים שאם כפר ובאו עדים והעידו עליו [שחייב] שהוחזק כפרן ונפסל. ודחי' לה הכי וכי מי שכפר במלוה נפסל והאמר רב חסדא הכופר במלוה כשר לעדות והא דר' חייא מלוה היא ונדחית זו הפירכא. וחזרנו לפרך פירכא אחרת. מה להצד השוה שבהן שכן אינו בתורת הזמה ט) פיו שפירשנו למעלה. עד אחד אינו בתורת הזמה שהתורה אמרה ועשיתם לו כאשר וגו' וכיון שאין עדות עד אחד אלא לשבועה ואי אפשר להשביע העד זו השבועה נדחת תורת הזמה מעליו שאין אתה יכול לקיים

ד) [קדושין ה: כח. וש"נ], ה) [בבא מציעא ד: ב"ק קז: ע"ש] [שבועות מ:], ו) רש"ל, ז) [במדבר ה], ח) [דברים יט], ט) [מכות ה:], י) [ל"ל בעדות], יא) ס"א שאין משלם, יב) שיך לע"ב,

הגהות הב"ח

(ד) גמ' דאמן סהדי דהאי אמן סהדי דהאי ואפילו:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הצד וכו' כופר הכל יוכיח. עיין תשובות מהרי"ל מ"א כלל ג' דף טו ע"א ובתשובות פניס מאירות מ"ב סימן קסט:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה והילך לא הוצאתים כו'. נ"ב אבל הר"ן חולק ע"ז וכתב דהא מלוה להוצאה ניתנה ודוקא בפקדון הדין כן (ועמ"ש רבינו בס"מ סי' פ"ז ס"ק י"ז): [ב] תוס' ד"ה ותנא כו' אך קשה כו'. נ"ב והרז"ה מפרש דלאו משום דוחק מסייע ליה ממתני' דוחק מתני' אין בה הוצאה כלל אלא דרב ששת דפוטר בהילך ס"ל דמזומנים בידו במאן דנקיט להו כאילו כבר בידו והא ממתני' דבדם ומזומנין לחלוק ליחזי כאילו כבר חלקו ואין כאן שבועה דהמע"ה וע"ל ו' ג' ולא כרש"י ד"ה והילך שכתב בכל מקום כו' דדוקא בפקדון הדין כן (ועמ"ש שם בס"ק י"ח):

רבינו חננאל

אלא תיתי מגלגול שבועה דעד אחד ונדחה גם זה. ואתינן לרבויה מפיו ועד אחד. ואמרי' הכי מה פיו שאין מחייבו קנס מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו קנס לא כל שכן. ופרכינן מה לפיו שכן אינו בהכחשה כמו שפירשנו למעלה. עד אחד יוכיח שכן ישנו בהכחשה ומחייבו שבועה. מה לעד אחד שכן על מה שהעיד עליו הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר פיו יוכיח שמשלם במה שהודה ונשבע על מה שכפר וחזר הדין וכו'. ופרכי' מה להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן פי' אם כפר הלוה והעיד עליו עד אחד לא הוחזק כפרן שנאמר לא יקום עד אחד באיש וגו'. וכן אם כפר וחזר והודה לא הוחזק כפרן כדרבא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע תאמר בעדים שאם כפר ובאו עדים והעידו עליו [שחייב] שהוחזק כפרן ונפסל. ודחי' לה הכי וכי מי שכפר במלוה נפסל והאמר רב חסדא הכופר במלוה כשר לעדות והא דר' חייא מלוה היא ונדחית זו הפירכא. וחזרנו לפרך פירכא אחרת. מה להצד השוה שבהן שכן אינו בתורת הזמה ט) פיו שפירשנו למעלה. עד אחד אינו בתורת הזמה שהתורה אמרה ועשיתם לו כאשר וגו' וכיון שאין עדות עד אחד אלא לשבועה ואי אפשר להשביע העד זו השבועה נדחת תורת הזמה מעליו שאין אתה יכול לקיים

ט) עי' בס"מ כאן שהעתיק לדברי רבינו בזה בתריכות יותר. כ) נראה לפ"ז ואתינן לתוויי להא דאוקמא לעיל לדברי חייא כמתני' דלא דמיא וכו'. ג) מדברי רבינו אלו נראה מוכח דהי' לו גי' אחרת בקוגיין דדמי דמי למתני' נמי בזה דהתם במאי דמסהדי סהדי הוא נשבע וכו'.

עין משפט נר מצוה

יד א ממי' פ"ב מהל' טוען ונטען הל' יב טור"ש ש"ע ח"מ סימן לב ס"ד ועי' בב"י:

טו ב ממי' שם פ"ח הל' ג [וס"ג הל' טו] סמג עשין לה טור"ש ח"מ סי' פז סעיף ג וסי' עה סעיף ו [רב אלפס כאן וס"ו דשבועות דף דש]:

מוסף רש"י

הכופר במלוה. ולא נשבע ובאו עדים, כשר לעדות. דמלוה להוצאה ניתנה ואינה עכשיו בידו וזולה לחומו עד שתגיע ידו (ב"ק קה:) ולא אמרן תמיד אממונא הוא, אלא אשתמוטי קמשתמיט ליה משום דמלוה להוצאה ניתנה ואין עכשיו בידו לפרוע (שבועות מ:). **בפקדון פסול לעדות.** ואפילו לא נשבע, דמשעה דכפר אתמיד ליה אממונא (שם) ומוקמינן לה (לקמן ה:) כגון דאמרי סהדי דההיא שעתא דכפר ליה נקיט בידיה ומפסיד אע"ג דלא אשתבע דאי באשתבע דאי כאשתבע מה לי מלוה מה לי פקדון (ב"ק קה:).

רבינו חננאל (המשך)

ועשיתם לו כאשר זמם וגו' וכדתנן [ברייש מכות] מעידים אנו באיש פלו' שהוא בן גרושה וכו' ולעולם אין תורת הזמה אלא בשנים ועד שיזומו שניהם. בוא וראה כיון דאמר רב [שם ג ע"א] עד זומם משלם לפי חלקו מקשי' עליה והתניא אין משלמין ממון עד שיזומו שניהן ותרצנא להא דרב באומר העדנו והזומנו בבית דינו של פלו' ונתחייבנו ממון כי האי גוונא משלם אבל כשיזום עד אחד אין שם תשלומין. ותנן נמי ור' שמעון אומר מה שנים אין נהרגין עד שיזומו שניהן אף שלשה עד שיזומו שלשתן. ופרקי' דלמא רבי חייא תורת הזמה לא פריך כלומר אין זו פירכא. פי' ר' חייא תורת הזמה לא פריך אמר לך רבי חייא לא נדחת תורת הזמה מעד אחד מפני כחו של עד אחד אלא מפני שעד אחד אינו בא אלא לשבועה וכשיזום אינו יכול להשביעו השבועה שזמם לעשות לאחיו וכיוצא בו נדחית תורת הזמה בשני עדים שהעידו על כהן שהוא בן גרושה וכו'. ואתינן ב) לאוקמה לדר' חייא כמתניתין ולא דמיא דהא מתני' כי היכי דאגן סהדי להאי דכל מה דתפיס בהאי טלית דידיה הוא הכי [נמי] אגן סהדי לאידך. ג) ותוב מתני' במאי דמסהדי (שהרי) [סהדי] דהוא דיליה עליה נשבע ותופס. לאפוקי דר' חייא דעל מה שכופר הוא נשבע. אלא אי איתמר והתנא שנאה על אידך דר' חייא דאמר מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא נ' והילך חייב מאי טעמא דאע"ג דאמר ליה היל כיון דעדיין לא נתן מודה מקצת הטענה הוא ותנא תונא שנים אוחזין בטלית וקתני ישבע והא אגן סהדי דבמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מודה מקצת הטענה הוא וחייב. ורב ששת אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מידי הלכך לאו